

Yenigün GAZETESİ'NİN
ÜCRETSİZ KÜLTÜR-SANAT İLAVESİDİR



9 BİN YILLIK DELİKANLI ÇUMRA

CİLT: 4 • SAYI: 11

ÇUMRA KÜLTÜR VE SANAT TOPLULUĞU ADINA :
SADIK GÖKCE- SEDAT ULUPINARLI-ANUŞ GÖKCE

26 NİSAN 2025 CUMARTESİ

**GÜLEN
ADAM:
DR. ÖMER**

YAYIN KURULU

- SADIK GÖKCE
- SEDAT ULUPINARLI
- ZEKİ TÜRKER
- ANUŞ GÖKCE
- MUSTAFA YAVUZ ÇOLAK
- ELİFE YILMAZ MISRAL

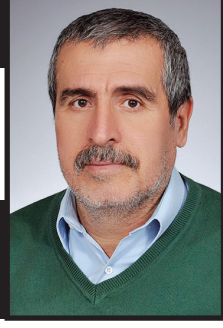
İÇİNDEKİLER

- SUSUZLUKTA SU İSRAFI
- SADIK GÖKCE**
- ŞAD OLSUN RUHLARI TÜM ŞEHİTLERİN (ŞİİR)
- TAYYIP SAĞ**
- OKUMA İLGİSİ
- PROF. DR. FİRDEVS GÜNEŞ**
- BİR DR. ÖMER GEÇTİ BE (ŞİİR)
- AHMET GÖK**
- AFETLERE DAYANIKLI MODERN TARIM YÖNTEMLERİ
- VAHDET KAYA**
- ASIRLIK HASAN AMCAIYI KAYBETTİK
- PROF. DR. MEVLÜT MÜLAYİM**
- KOMŞU KOMŞU HU!
- ANUŞ GÖKCE**
- GÜLEN ADAM: DR. ÖMER
- M. YAVUZ ÇOLAK**
- DR. ÖMER'İN ARDINDAN (ŞİİR)
- SELAHATTİN GÜZEL**

SUSUZLUKTA SU İSRAFI

SADIK GÖKCE

sadikgokce@hotmail.com



BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM
ESİRGEYEN VE BAĞIŞLAYAN TANRI'NIN ADI İLE

Yıllardır çeşitli konularda yazdım. Yazdığım konularda yüzüm hiç kara çıkmadı. Çünkü bütün yazılarım art niyetsiz ve sadece bildiğim doğrulardan ibaretti. Çumra ilavemizde de çeşitli konularda yazdım. Elinizde ilavemizin 47. Sayısını tutuyorsunuz. Bundan bir yıl önce yazdığım bir konuya tekrar değinmek istiyorum öneminden dolayı.

Bildiğiniz gibi ben Çumra Dinlendik köyündenim. Yaz aylarında köyümde ikamet ediyorum. Fırsat buldukça tarlalar arasında gezerim. O yeşillikler arasında gezmek bana ayrı bir zevk verir. Sanki yeniden doğuşlara ve serpilmelelere şahit olurum. Yüce Yaradan'ın büyüklüğünü görürüm bu gezilerim sırasında.

Atılan tek bir tohumun yeşermesine tanıklık ederim. Sonra bu filizin büyüüp hırsıyla toprağa kök salmasını görürüm. Bu kök salma beraberinde çoğalma hırsını getirir. Atılan tek tohum on olur, yüz olur. Sonra sararmaya başlar, hasat mevsimi yaklaşmıştır. Aldığı besin, gördüğü ilgi kadar sana geri verir. Hastalandığı zaman ilgi görmemişse, susadığı zaman vaktinde su yetiştirilmemişse, acıktığı zaman ihtiyacı olan besin maddeleri ile takviye edilmişse o da sana cimri davranır. Bire yüz vermek yerine bire beş-on verir. Yaptığın masrafı karşılamak bir yana emeğinin bile karşılığını alamazsın.

Ektiğimiz ürün suya ihtiyaç duyduğu zaman elbette su ihtiyacını karşılamak bize düşer. Ama geçen yıl da yazdığım gibi sadece ürünlerimizi sulayalım. Yolları ve boş alanları sulamanın ürünlerimize hiçbir faydası olmaz. Bunu geçen yıl da yazdım ve yazmaya da devam edeceğim gibi görünüyor. İnsanlar bir adam sendecilik içerisindeler. Halen yolları ve ekili alan dışında kalan yerleri sulamaktan zevk alıyorlar. Bunu bir üstünlük meselesi yapıp parasını ben ödüyorum havası içerisine giriyorlar.

Halbuki israf edilen her damla suda gelecek yıllarda yer yüzünde yaşayacak her canlının hakkı var. Bu hak öyle "hakkını helal et" sözleri ile geçirtilirilecek kadar basit değil.

Bu vurdum duymazlığa köyden Çumra'ya giderken sık sık tanıklık ediyorum. Adam öyle bir yağmurlama kurmuş ki Çumra'ya giden asfalt yolun yarısına kadar suluyor. Buradan ne ürün kaldırmayı düşünüyor bilemiyorum ama hiçbir şey kaldıramayacağını çiftçi olmadığım halde biliyorum. Öyleyse bu inat niye ve kime karşı?

Birilerinin gelecek nesillere ve daha dünyaya gelmemiş canlılara karşı içinin hınç ile dolu olduğunu düşünemiyoy-



rum. Ancak bütün ihtar ve anlatılanlara rağmen halen israfa devam ediyor, bu konu vicdanını rahatsız etmiyorsa acaba demekten de kendimi alamıyorum. Bu konuda Diyanet İşleri Başkanlığına büyük iş düşüyor. Kul hakkının ne olduğunu ve neleri kapsadığını bu millete tekrar tekrar ve her seferinde başa dönerek anlatmak gerekiyor. Çünkü o kadar bencil ve acımasız olduk ki kendi çıkarımız için çevremizde bulunan bütün canlılara zarar vermekten geri durmuyoruz. Tarlamızda bulunan ürünlerimizi ilaçlıyor kutuları ve kalıntılarını araziye gelişi güzel atıyoruz. İlaçlama yaparken sadece tarlamızı ilaçlama ile yetinmiyor çevredeki otları da ilaçlıyoruz.

Onlarla beslenen diğer canlıları hiç umursamıyoruz. Tarla dışında yaşayan farelere yaşam alanı bırakmıyor, yok ediyoruz. Bu yok edilme beraberinde farelerle beslenen tilkilerin köylere kadar gelip tavukları yemesine sebep oluyoruz. Sonra da tilki tavuğumuzu yedi diye onu tüfekle vuruyoruz.

Nedir bu doyumсуuzluk? Bu dünya bütün canlılara yetecek kadar büyük ve besleyecek kadar verimli. Ancak hırs gözümüzü kör etmiş bir türlü doyuma ulaşmıyoruz. Lütfen insan olduğumuzu tekrar hatırlayalım. İnsan gibi yaşamaya çalışalım. Ve yaratılış gayemizi unutmayalım...

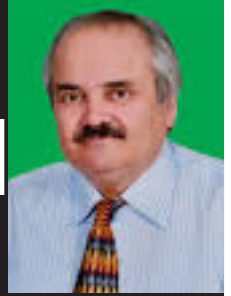
ŞAD OLSUN RUHLARI TÜM ŞEHİTLERİN

Unutma ey millet ölmez erlerin
Bu vatan uğruna can verenlerin
Dul, yetim bırakıp dönmeyenlerin
Şad olsun ruhları tüm şehitlerin

Çanakkale, Sakarya, Dumlupınar
Zaferle yaktığın meşalen yanar
Sen ölü değilsin, kim ölü sanar
Şad olsun ruhları tüm şehitlerin

Göklerde süzülen al bayrak sensin
Bu milletin namusu, şerefi sensin
Bir mezar arama, yüreğimdesin
Şad olsun ruhları tüm şehitlerin

**TAYYİP
SAĞ**



Bu toprak altında ne canlar yatar
Karışmış kanları sel olur akar
Can bedenden gitmiş, gözleri bakar
Şad olsun ruhları tüm şehitlerin

Tayyip der inmesin göklerden bayrak
Ölümdür Türk'e bayraksız yaşamak
Esaret demektir ezansız kalmak
Şad olsun ruhları tüm şehitlerin.

OKUMA İLGİSİ

PROF. DR. FİRDEVS GÜNEŞ



Son yıllarda okuma zevki, okuma aşkı, okuma ilgisi, okumayı sevmek, alışkanlık haline getirme gibi sözleri sık sık duyulmaktadır. Bunlar bilgi toplumu olma yolunda ilerleyen dünyamızda okumanın önemine dikkat çekmek, okuma becerilerini geliştirmek ve okumayı alışkanlık haline getirmek için söylenmektedir. Çoğu öğretmen, eğitimci ve ailenin en önemli isteği, çocukların erken yaşlardan itibaren okumaya ilgi duyması, sürekli okuması ve kendini geliştirmesidir.

Okuma doğuştan gelen bir beceri değildir. Çocuklar okumayı kendi kendilerine bir anda öğrenemez ve geliştiremezler. Okullarda sistematik bir eğitim ve uygun etkinlikler sonucu öğretilmektedir. İlk okumayı öğrenmek uzun ve zor bir süreçtir. Yoğun çalışmalara rağmen bazı çocukların zorlandıkları ve gerekli okuma becerilerini kazanamadıkları bilinmektedir. Dünyamızda 5-14 yaş arasındaki çocukların yarısı okuma öğrenmede sorunlar yaşamaktadır. Bu sorunların önemli bir bölümü öğrencilerin okumaya ilgi duymaması ve sevmemesinden kaynaklanmaktadır. Bunun için okuma eğitimine ayrı bir önem verilmekte, okullarda eğlenceli etkinlikler düzenlenmektedir. Özellikle ilk okuma yazma öğretiminde çeşitli oyun, etkinlik ve masallarla çocukların okumaya ilgi duymalarına çalışılmaktadır. Ardından ilginç metinlerle okuma becerilerini geliştirmeleri desteklenmektedir. Bu çalışmalarda öğrencilerin okuduklarını anlamaları, sevdikleri kitapları seçmeleri, sürekli okumaları ve alışkanlık oluşturmaları üzerinde durulmaktadır.

Okuma İlgisi Nedir?

Okuma ilgisi genel olarak *"okumaya ilgi duyma, okumayı sevmek, okumadan hoşlanma, okumaya öncelik tanıma, daha fazla zaman ayırma"* gibi ifadelerle açıklanmaktadır. Yabancı kaynaklarda *"bireyin kişisel enerjisini okumaya veya okuduklarına yöneltmesi"* olarak verilmektedir. Okuma ilgisi öğrencinin zihnini aktifleştiren ve yönlendiren bir güçtür. Bu güç öğrencinin okuma, anlama, öğrenme, sorgulama, araştırma, kendini geliştirme, hayat boyu öğrenme gibi çeşitli becerileri geliştirmesini sağlamaktadır. Bir başka ifadeyle okuma ilgisi çocukların geleceğine yön veren önemli bir güç olmaktadır. Bu güce ulaşmak

öğrencilerin okuma ilgilerini erken yaşlarda doğru belirlemeden geçmektedir.

İlgi, bir konu ya da nesneye dikkatli olmayı sağlamakta, bilgiyi zihinde düzenleme ve hatırlamayı kolaylaştırmaktadır. Okuma ve öğrenme sürecinde çok önemli olmaktadır. Bütün düşünce, davranış ve tutumların temelinde ilgi yatmaktadır. Öğrencinin ilgileri bütün yaşam biçimine yansımaktadır. Çünkü ilgi, öğrenciyi harekete geçirerek dinamik hale getirmekte ve bazı seçimler yapmaya yönlendirmektedir. İlgi, sadece seçim yapmayı değil aynı zamanda amaçları belirlemede de etkili olmaktadır. Bununla kalmamakta seçilen amaçlara ulaşmak için sayısız fırsatlar sunmaktadır. Okuma ilgisi bu sürece yön vermektedir.

Çocukların okudukları bir kitaptan ne öğrendikleri zekâdan çok okuma ilgisine bağlıdır. Okuma ilgisi çocuğun geç yatmasını ve erken kalkarak okumasını getirmektedir. Çocukların amaç belirleme, başarılı olma ve boş zamanlarını değerlendirmede önemli bir yere sahiptir. Okuma ilgisinin başlangıcını "okumayı sevdirmek" çalışmaları oluşturmaktadır. Bu aşamada öğrencilerin dikkati kitap ve metinlere çekilmekte, içeriği ve önemi hakkında bilgiler verilmektedir. Birine sevmeyi bir işi yaptırmak zordur. Bu nedenle önce okumanın önemine dikkat çekilerek sevdirmeye çalışılmaktadır. Ardından okunanlara ilgi duyma ve bazılarını seçme gelmektedir. Bunun için sürekli okuma çalışmaları yapılmaktadır. Öğrencilere sevmeydikleri bir kitabı okutmak zordur. Bu nedenle öğrencilerin okuma ilgileri ve sevdikleri konuları belirlemeye öncelik verilmelidir. Bazı öğrenciler okumaya ilgi duyar, okumayı sever, okur, anlar ancak okuduklarını sevmeyiz. Okuduğu metinden ve konudan zevk almaz. Bilindiği gibi okumadan zevk alınmıyorsa okuma becerilerini geliştirmek mümkün değildir. Bunun için öğrencilerin ilgilendikleri ve sevdikleri konuları iyi bilmek gerekmektedir. Eğer öğrenci okuduklarından zevk almıyorsa, okuma ve anlama becerilerinin gelişimi yavaşlar. Oysa sevilerek okunan kitaplardan çeşitli bilgiler ve beceriler öğre-

nilmektedir. Sevmeden okumak ise zaman kaybı demektir. Öğrenciye verilen her kitap zevkli bir okumayı sağlamaz. Bazı öğrenciler fen bilimleri, matematik, coğrafya, dilbilgisi gibi kitaplara ilgi duymaz. Bazıları tarihi olaylar, spor, mantık oyunları, araba tanıtımları, teknoloji, uzay konulu kitapları tercih eder. Bu nedenle öğrencilerin okuma ilgileri iyi saptanmalıdır.

Nasıl Belirlenir?

Okuma ilgisi çocuğun bir kitabı okumasında doğrudan belirleyici olduğundan büyük önem taşımaktadır. Örneğin ilgiye dönük bir kitap, aynı güçlük düzeyindeki diğer bir kitaba göre çocuğa daha kolay gelmekte ve çocuk bu kitabı daha kolay okumaktadır. İlgi çekici olmayan bir kitap ise çocuğa zor gelmekte ve okumaktadır. Bu nedenle ilkökul öğrencilerine kitap seçerken okuma ilgisine özen gösterilmelidir. Öğrencilerin okuma ilgilerini belirlemek için ilgilerini çeken konular, yaş dönemleri ve cinsiyet özellikleri dikkate alınmalıdır.

İlkokul çağı çocukların ilgilerini çeken konular genellikle dört grupta toplamaktadır. Bunlar oyunlar, etkinlik ve hareketli nesneler, eğlendirici konular ve diğer çocuklarla birlikte olma içerikli konulardır. Kitap ya da metin seçiminde bu konulara ağırlık verilmelidir. İkinci husus yaş dönemleri dikkate alınmalıdır. Çocukların okuma ilgileri gelişim sürecine ve yaşa bağlı olarak değişmektedir. Erken yaşlarda çocuğun ilgisi temel gereksinimlere dayalı olup duygusaldır. Çocuk etrafındaki hareketli şeylere ilgi duymakta ve daha çok somut dünyaya yönelmektedir. Sonraki yıllarda kişisel ilgiler başlamakta, gençlik yıllarında ise mantıklı ilgiler ve bilime yönelme görülmektedir. Bu durum yani okuma ilgileri yaşa göre beş döneme ayrılmaktadır. Bunlar şöyle sıralanmaktadır:

1. Resimli kitap ve çocuk tekerlemeleri dönemi 2- 6 yaş arasını kapsamaktadır. Çocuk bu dönemde hikâye niteliği taşımayan basit resimli kitaplarla ilgilenmekte, ancak 4 yaşına doğru hikâye ve masallara ilgisi yoğunlaşmaktadır.

2. Peri masalları dönemi 6-9 yaş arasını kapsamaktadır. Bu yaşlardaki çocuklar peri masallarından hoşlanmakta, masal kahramanları ile özdeşleşmektedirler.

3. Gerçeklere yönelme dönemi 9-12 yaşına kadar sürmektedir. Bu dönemde çocuklar masallardan uzaklaşmakta, gerçekçi ve akılcılığa doğru yönelmektedir. Çocuk gerçek, objektif ve somut dünyaya kendini alıştırmaya başlamaktadır. "Ne?", "Neden?" ve "Niçin?" sorularını sık sormakta, çevresindeki her şeye ilgi duymaktadır.

4. Macera dönemi 12- 15 yaş arasını kapsamaktadır. Çocuk yavaş yavaş kendi kişiliğini bulmakta, meydan okuma ve bağımsız olma dönemine girmektedir. Bu yaşlarda grup kurma ve sertlik gösterilerine ilgi artmaktadır. Okuma ilgisi de bu doğrultuda olmaktadır. Bu dönemde aşırı duygusallık ve kendini ön plana çıkarma görüldüğünden macera kitapları, duygusal aşk romanları ile seyahat kitaplarına yönelmeler görülmektedir.

5. Olgunluk dönemi 14-17 yaş arasıdır. Bu dönemdekiler iç dünyalarını keşfetmekte ve bir hayat planı yapmaktadırlar. Bu dönemde okuma ilgileri daha çok zihinsel içerikli maceralar, seyahat kitapları, tarihi romanlar, günlük olaylarla ilgili romanlar, edebiyat, şiirle ilgilenme ve mesleğe yönelme şeklinde görülmektedir. Çocuklara kitap seçerken içinde bulunduğu dönemlere dikkat edilmeli ve uygun konular seçilmelidir.

Okuma ilgisi cinsiyete göre de değişmekte, kız ve erkek çocuklar arasında bazı farklılıklar görülmektedir. Araştırmalar çoğu ülkede erkek öğrencilerin kızlara göre daha az kitap okuduğunu göstermektedir. Örneğin 22 ülkede yapılan bir araştırma, erkek öğrencilerin okuma alışkanlığı yönüyle kızların gerisinde olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun nedeni ders kitaplarında erkek öğrencilerin ilgilerini çekecek metinlerin olmaması gösterilmektedir. Bu nedenle erkek öğrencilere ilgilerini çeken metinler ve kitaplar verilmelidir. Örneğin çeşitli mantık oyunları, araba, spor ve hareketli oyunları içeren kitaplar gibi.

Okuma ilgisi çocuğu bazen aktifleştirmekte bazen de pasifleştirmektedir. Öğrencinin ilgisini çeken konu, olay ya da nesne onu tutsak alabilmekte veya içten etkilemektedir. Ya da öğrencinin ilgisi onu aktifleştirerek ilgilendiği konulara dönük araştırmalar yapmasını ve bilgi toplamasını getirmektedir. Öğrenci okuma ilgisine yönelik büyük heyecan duyabilmekte ve üst düzeyde çabalar gösterebilmektedir. Bu nedenle öğretmenler, öğrencinin aktifleştiren ilgililerine ağırlık vermeli, onları pasifleştirici ilgililerden ve kitaplardan uzaklaştırmalıdır. Öğrencilerde hareket ve konu ağırlıklı ilgiler de görülmektedir. Hareketli ilgiler daha çok dikkati gerektiren konular olmaktadır. Bunlar ritmik hareketler, dans, spor gibi. Konuya dönük ilgiler ise tamamen mantık kullanmayı gerektiren ilgiler olmaktadır. Bu süreçte öğrenci araştırma yapmakta, düşünceler geliştirmekte, çözüm yolları bulmaya çalışmakta ve sürekli okumaktadır. Öğrencilerin ilgileri zaman zaman arkadaşlarının ve içinde bulunduğu grubun okuma ilgilerinden de etkilenmektedir. Böyle durumlarda öğrenci arkadaş-

larının ilgilerini kendi ilgisi gibi algılamaktadır. Bu nedenle öğrencinin ilgisi belirlenirken arkadaş veya içinde bulunduğu grubun okuma ilgileri de dikkate alınmalıdır.

Ülkemizde Durum

Ülkemizde öğrencilerin okuma ilgilerinden çok kitapların konuları öne çıkmaktadır. Çocuk kitaplarının çoğunda kahramanlar hayvanlardan oluşmakta ve konular hayvanların ağzından verilmektedir. Örneğin öküz özenen kurbağa, ayılar, leylekler, ördekler, kediler, köpekler, cik cik, vak vak gibi. Çocuk kitapları sanki hayvanları tanım kitapları gibidir. Çocuklar hayvanlara ilgi duyabilir ama bunun da bir derecesi olmalıdır. Çocuk sürekli hayvan hikâyeleri okuyarak geleceğine yön veremez. Yaşamına ilişkin mesajları onlardan alamaz. Diğer taraftan güncel araştırmalar erkek öğrencilerin hayvan hikâyelerine ilgi duymadıkları, birkaç kitaptan sonra okumayı bıraktıklarını göstermektedir. Oysa çocuk kitapla özdeşleşmeli, sorgulama yapabilmeli, yaşama dönük çıkarımlarda bulunabilmeli, dil ve zihinsel becerilerini geliştirebilmelidir.

Yine öğrencilerin altın yumurtlayan tavuk, altın yumurtlayan kaz, sihirli değnek, sihirli sopa, sihirli lamba, dile benden ne dilersem gibi kitapları okuması pasifleşmesini getirmekte ve erken yaşlarda kolay para kazanma yollarına yöneltmektedir. Bu durum çocukları kısa sürede zengin olma, çalışmadan kazanma, düşünmeden, çabalamadan sorunları

kolayca çözme, her istediğini elde etme gibi anlayışlara götürmektedir. Oysa çocuk kitaplarında yeni teknolojiler, görsel unsurlar, tasarımlar yer almalı ve gelecek nesiller daha akıllı yetiştirilmelidir. Bu kitaplarda erken yaşlarda karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik, sorun çözme yollarını gösteren hikâyeler, düşünme ve akıl yürütmeye yönelik hikâyeler, mantık oyunları, kelime oyunları, sorgulayıcı, girişimci, kişisel ve sosyal değerleri geliştirici hikâyeler vb. olmalıdır. Çocuk bu hikâyeleri okumalı, kendini geliştirmeli ve geleceğine yön vermelidir.

Öğrencilerimizin iyi okur olmaları için aileler ve öğretmenler okuma ilgisi ile kitap seçimine dikkat etmelidirler. Eğer çocuklar ısrarla bazı tür kitapları seçiyor ve okuyorlarsa, okuma sonrası mutlaka sorgulama yaptırılmalıdır. Bu sorgulamada öğrencilerle birlikte kitaptakilerin doğruluğu, günümüz açısından geçerliliği, kitapta anlatılan olayların geçtiği zaman ile günümüz arasındaki farklılıklar, kitapta verilen problemin çözümü, çözüm için neler yapılması gerektiği, kazanmak veya başarılı olmak için çalışmanın şart olduğu, sorun çözmek için önce kişilerin kendilerinin çabalamaları gerektiği vb. konular tartışılmalıdır. Böylece öğrencilerin düşünme, anlama, sorgulama, eleştirme, analiz-sentez, yorumlama gibi zihinsel becerileri geliştirilmelidir.

Kaynak: Güneş, F. (2017). *İlgisi ve Gücü*, EKVAD, Cilt 3 (2017) Sayı 3, 119-128

BİR DR. ÖMER GEÇTİ BE

Kırk senedir tanıyordum
Bir doktor Ömer geçti be
Diyordu Tahtalı yurdum
Bir doktor Ömer geçti be

Güler yüzlü matrak biri
Baraj caddesinde yeri
Fıkra gibiydi sözleri
Bir doktor Ömer geçti be

Gariplerden duydum çoğu
Bilir idi varı yoğu
Severdi çoluk çocuğu
Bir doktor Ömer geçti be

AHMET GÖK



Siyasetçi yönü vardı
Babacan bir yanı vardı
Ne nefret ne kini vardı
Bir doktor Ömer geçti be

Randevu falan almazdık
Açıktı kapı çalmazdık
Büyük nimetmiş bilmezdik
Bir doktor Ömer geçti be

AFETLERE DAYANIKLI MODERN TARIM YÖNTEMLERİ



VAHDET KAYA

Makaleme, Nisan ayının ikinci haftasında, ülkemiz genelinde etkisini gösteren soğuk ve fırtınalı hava sonrasında yaşanan don afeti nedeniyle zarar gören çiftçilerimize geçmiş olsun dileklerini iletmekle başlamak istiyorum. Dergimizin bu sayısında bir başka konuyu ele almak istiyordum fakat memleketimizin her köşesinden art arda gelen üzücü ve sıkıntılı haberlere kayıtsız kalamayacağım için bu makalemdede; meteorolojik afetlere dayanıklı kapalı alanlar da üretim yapmaya uygun, modern tarım yöntemlerinden bahsetmenin daha doğru olacağını düşündüm. İlk önce, ülke genelinde yaşadığımız don afetinin verdiği zararlar hakkında kısaca bilgi sunacak, gelecekte yaşanması muhtemel afet olaylarının farklı bir nedenini gündeme getirdikten sonra modern tarım yöntemlerinden bahsedeceğim. Daha önce ki sayılarımızda yine bu köşede yayınlanan "Çumra'mızın Toprak ve Su ile Sınavı" ve "Uyursan Ölürsün" başlıklı iki makalemdede küresel iklim değişikliğinin ülkemiz ve ilçemiz için oluşturacağı sıkıntılardan bahsetmiştim. Aynı konuları tekrara düşmemek için bu makalemdede sadece kuru ya da topraksız tarımın nasıl yapılacağı konusuna değinip önemine vurgu yapacağım.

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, bazı bölgelerde 30 yılın en düşük sıcaklık değerlerinin kaydedildiğine vurgu yaparak, tarihimizin en büyük zirai don olaylarından birini yaşadığımızı belirtmiştir. Malatya yöresinden kayısı ağaçlarının, Karaman bölgesinden elma ağaçlarının, Elâzığ'ın Keban bölgesinden kayısı, ceviz ve badem ağaçlarının, Manisa'dan

üzüm bağlarının, Çorum'dan ceviz ağaçlarının, Sakarya'dan fındık ağaçlarının, Tunceli'nin Çemişgezek ilçesinden dut ağaçlarının donduğunu öğrenmiş olmak hepimizin yüreğini dağlamıştır. Bu bölgelerde yetişen ürünler sadece iç pazarımızı etkilemekle kalmayıp bütün ülkeler için sıkıntılı durumlara sebep olacaktır çünkü bu saydığım bölgelerde yetişen ürünler dünya geneline ihracat yaptığımız alanlardır. Bir örnek vermek gerekirse, Malatya dünya kuru kayısı üretiminin yüzde 85'ini tek başına karşılamaktadır.

Anadolu ajansı, don felaketinden 36 ilimizin etkilendiğini belirterek zarar gören ürünleri aşağıdaki haritada sıralamıştır:

Çumra'mızın don felaketinden ne kadar etkilendiğine, siz kıymetli okurlarımız daha iyi bildiğiniz için değinmedim.

Son yapılan ABD başkanlık seçimini tekrar kazanarak başkan olan Donald Trump'ın ilk gündeme getirdiği konulardan birisi Danimarka Krallığına bağlı, kuzey kutbunda bulunan ve buzullarla kaplı özerk bir bölge olan Grönland adasını kendi ülkesinin topraklarına katmak istediğine dile getirmesi idi. Grönland adasının yüz ölçümü, Türkiye'nin yaklaşık üç katı büyüklüğünde olup 60 bin civarında bir nüfusa sahiptir. Bu bölgeyi çok önemli kılan neden ise buzulların hızla erimesi sonucunda toprak altında bulunan değerli maden ve enerji kaynaklarına çok kolay ulaşılabilir konuma

Zirai don birçok ilde etkili oldu



Kaynak: <https://www.aa.com.tr>



Kaynak: <https://www.resifera.com>



Kaynak: <https://www.turktarim.gov.tr>

gelecek olmasıdır. Çeşitli maden ve enerji kaynakları dünyanın birçok yerinde mevcut olmasına rağmen buzulların altında saklı olan enerji kaynağını çok önemli kulan sebep nedir? İşte bu sorunun cevabı bütün dünyayı yakından ilgilendirmektedir. Her ne kadar ABD ile Danimarka'nın arasındaki bir sorun gibi gözüküyor olsa da gerçekte bütün insanlığı yakından ilgilendiren çok önemli iki sebep içermektedir. Bunlardan birincisi; günümüzde uzay araçlarında kullanılan yakıtlar, sıvı hidrojen, sıvı oksijen ve plütonyumdur. Uzay araçlarının daha hızlı ve uzun mesafeye ulaşılmasını sağlayacak yeni bir enerji kaynağının buzullarının altında bulabilme umududur. İkincisi ve daha önemli olanı ise; ABD'nin maden veya enerji kaynaklarına bir an önce sahip olmak için yapacağı işlemler sonucunda, buzulların erimesini hızlandıracak olmasıdır. Zaten Küresel ısınmaya bağlı olarak hızla erimeye devam eden buzullara bir darbe de ABD vurmaya hazırlanmaktadır. Dünyadaki tatlı suyun yüzde 69'u buzullar içinde saklıdır. Eriyecek olan buzullar, deniz seviyesinin yükselmesine, iklim değişikliği sebebiyle küresel afetlerin artmasına, daha da önemlisi tatlı su kaynaklarının hızla tükenmesine sebep olacağından tarım ürünlerinin kıtlığına sebep olacaktır.

Şimdi, asıl konumuz olan iklim krizine dayanıklı ve su tasarrufu sağlayan modern tarım yöntemlerini inceleyelim.

Kuru Tarım

Suyun az olduğu bölgelerde tercih edilen bu yöntem, sulama yapılmadan yağmur ve kar yağışı ile yetinilen ya da suyun damlama usulü kullanılmasıyla gerçekleştirilen üretim modelidir. Ülkemizde uzun yıllardır kullanılan bir yöntemdir. Ülkemizde kuru tarım ile yetiştirilen ürünlerden bazıları buğday, arpa, çavdar, yulaf, nohut, domates, fasulye, börülce, kabak, kavun ve karpuzdur. Bu yöntem su tasarrufu için çok önemli olmasına rağmen meteorolojik afetlere karşı korumasızdır. Konya Büyükşehir Belediyesi 2024 yılında 14 milyon metrekarelik bir alanın, 6 milyon metrekarelik kısmında 'Bayraktar' çeşidi buğday, 2 milyon 150 bin metre-

karelik kısmında tohumluk buğday ve 1 milyon 700 bin metrekarelik kısmında ise nohut ekimi yaparak çiftçilerimizi kuru tarım yapmaları için teşvik etmiştir.

Topraksız Tarım

Bitkilerin toprak yerine besin çözeltileri içinde yetiştirilmesine topraksız tarım denilmektedir. Ülkemizde ilk defa 1980'li yıllarda araştırma amaçlı kullanılmaya başlayan topraksız tarım yöntemi, 90'lı yıllardan itibaren seralarla tarımsal ürün yetiştirmek için kullanılmaya başlamışken günümüzde birçok bölgemizde yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Ancak genellikle rüzgâra, sel ve dolu afetine dayanaksız olan, naylon ya da cam ürünlerinin kullanıldığı bu yöntemde fazla korunaklı değildir. Ülkemizin bazı bölgelerinde kullanılmaya başlanmış ve hızla yayılmakta olan, meteorolojik afetlere karşı dayanıklı kapalı alanlarda, gün ışığı ya da LED ışık kullanılarak yetiştirilen bitki türleri ve dikey tarımdan bahsedeceğim.

Topraksız tarımın hidroponik, akuaponik ve aeroponik olmak üzere üç farklı uygulama tekniği vardır.

Hidroponik sistem: Bu sistemde bitkiler su içinde çözünmüş besin solüsyonlarında yetiştirilir. İlk kullanılan topraksız tarım tekniğidir. Geleneksel tarıma göre bu sistemde bitkiler %50'ye kadar daha hızlı büyürken %98 daha az suya ihtiyaç duyar. Çözeltide su, azot, Potasyum, Kalsiyum, magnezyum gibi bitkilerin büyümesi için gerekli olan mineralleri içerir. Geleneksel tarıma göre daha sağlıklı olmasına rağmen çözeltide kullanılan mineraller organik olmadığı için halen tartışılmaktadır.

Akuaponik sistem: Balık ve bitkilerin birlikte yetiştirildiği bir sistemdir. Bu sistemde iki farklı yöntem kullanılmaktadır. Birinci yöntemde, bitkiler su içerisinde yetiştirilirken balıklar da aynı su içerisinde beslenmektedir. İkinci yöntemde ise tesis içerisinde bulunan havuzlarda yetişen balıkların bıraktığı besin tuzları ve suyun hiçbir kimyasal gübreye ihtiyaç duymadan topraksız tarım için kullanılan alana aktarılmasıyla uygulanmaktadır. Bu sistemde, bitkilerin hidroponik sisteme göre daha hızlı büyüdüğü



Kaynak: <https://www.topraksiztarim.com>



Kaynak: <https://www.bilimsenligi.com>

tespit edilmiştir. Kimyasal madde kullanılmadığı için de oldukça sağlıklı ürünler yetiştirilmesi-ne imkân sunmaktadır.

Aeroponik sistem: Bu sistemde bitkiler, kökleri nemli bir ortamda askıda olacak şekilde yetiştiriliyor. Bitkinin oksijene ulaşması kolaylaşırken köklere püskürtme veya sisleme yöntemiyle besin çözeltisi verilmektedir. Bu sistemin kurulması diğerlerine göre daha pahalı ve sürekli enerji kaynağına ihtiyaç duyması nedeniyle diğer uygulamalara göre daha az tercih edilmektedir. . .

Topraksız tarım uygulamalarıyla, her yerde ve daha fazla mahsul yetiştirilebileceği gibi meteorolojik afetlere karşı dayanıklı olması sebebiyle geleceğin önemli tarım yöntemlerinden birisi olarak görülmektedir.

Topraksız Tarımın avantajları

*Toprağın tarıma uygun olmadığı alanları tarıma kazandırır.

*Yaklaşık %90 oranında su tasarrufu sağlar.

*Verim ve kalite potansiyeli yüksek olacağından normal tarıma göre daha fazla kazanç sağlar. . .

*Ortam sterilizasyonu kolaylaşır.

*Bitkiler hastalık ve zararlılardan korunur.

*Ani hava olaylarının etkisi minimum seviyeye iner.

*Tarım alanlarında uzun yıllar üretim yapmaktan yıpranırken bu durum topraksız tarımda yoktur.

*Enerji ve iş gücü tasarrufu sağlar.

*Bitki köklerine daha iyi havalandırma imkânı sağlar.

*Yılın tamamında üretim yapma imkânı sunar.

*Bitkinin yetişme süreci kontrol edilebileceğinden üretimde gecikme olmaz.

*Üretim alanının tüketiciye daha yakın yerlerde yapılabileceğinden nakliye maliyeti azalır.

*Yabancı ot mücadelesi ortadan kalkar.

Dikey Tarım

Dikey yığılı katmanlarda ürün yetiştirme uygulaması olup, yapı entegre kontrollü tarım olarak tanımlanmaktadır. Kolombiya Üniversitesi Halk ve Çevre Sağlığı profesörü olan Dickson Despommier tarafından önerilmiştir. Çilek,

marul, fasulye, domates dahil olmak üzere tüm sebze ve meyvelerin yetiştirilmesinde kullanılabilir. Yapım şekillerine göre, çatı üstü açık, yarı açık veya tamamen kapalı alan olarak sınıflandırılabilir. Çatısı olmayan yapılarda güneş ışığından azami derecede faydalanmak için bitki yetiştirme kabinleri eğimli şekilde konumlandırılmaktadır. Tamamen kapalı alanlarda güneş ışığına ihtiyaç olmadığından, bitki yetiştirme kabinleri yer durumuna göre dikey, yatay veya eğimli olarak konumlandırılabilir. Bu tür yapılarda bitki aydınlatma teknolojileri kullanılmaktadır. Çatı kısmı açılıp kapanabilir sistemlerde güneş ışığı ve yapay ışık birlikte kullanılabilir.

İklim bilimciler, meteorolojik afetler diye adlandırılan, fırtına, şiddetli dolu yağışı, don, kuraklık gibi tarımı olumsuz yönde etkileyip büyük zararlara sebep olabilecek olayların, önümüzde ki yıllar da şiddetini artırarak daha sık yaşanacağını ön görmektedirler. Tarım alanlarının tamamında olmasa bile belli bir kısmında modern tarım yöntemleriyle üretim yapmak, çiftçilerimize hem daha bol kazanç sağlayacak hem de riskleri en aza indirmelerine sebep olacaktır. Kapalı alanlarda meyve ağaçları da yetiştirilebilmektedir ancak henüz fazla kullanılmamaktadır. İklim olayları daha da sertleşirse, meyve bahçeleri içinde yeni, daha az maliyetli yöntemlerin geliştirileceğine inanıyorum.

Siz, kıymetli okurlarımızın fazla zamanını almamak için makalemi detaya girmeden mümkün olduğunca kısa tutmaya çalıştım. Sabırla sonuna kadar okuduğunuz için teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Kaynaklar:

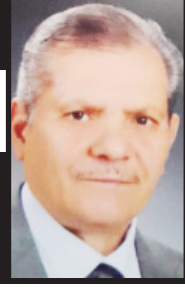
<https://www.turktarim.gov.tr>
<https://www.sutema.org>
<https://www.garantibvra.com.tr>
<https://www.tr.wikipedia.org>
<https://www.aa.com.tr>
<https://www.herkesetarim.com>
<https://www.anadoluegitimakademisi.com>
<https://www.esular.com>
<https://www.vegetables.bayer.com>
<https://www.bilimsenligi.com>
<https://www.agrowy.com>
<https://www.resifsera.com>

ASIRLIK HASAN AMCAYI KAYBETTİK

Konya'nın Çumra ilçesi İçeri Çumra Mahallesi'nde yaşayan asırlık çınar Hasan Yaşar amca Hakka yürümüştür. Nüfus kayıtlarına göre 1922 yılında Çumra'da dünyaya gelen Hasan Yaşar o zaman tek yerleşim yeri olan Çumra nahiyesinde büyümüştür. O yıllarda günümüzdeki gibi ciddi nüfus kayıtları tutulmadığından çocuk yaşta askere gitmesin diye küçük veya büyük yazdırıldığı da söylenmektedir. Avukat Haydar Koyuncu (D-1925), Hasan Yaşar'ın kendisinden üç yaş büyük olduğunu söylüyor. 1922 doğum tarihi bu ifadeye göre doğru da kabul edilebilir. Hangisi doğru kabul edilirse edilsin Hasan Yaşar mahallemizin 101veya 103 yaşını geçen asırlık çınarıydı.

1926 yılında ilçe olan Çumra'nın idare merkezi bir süre sonra eski yerleşim yerinden istasyonun oraya (İskele) taşınınca eski Çumra İç Mahalle olmuştur. Hasan Yaşar İlkokulu İç Mahallede bitirmiştir. O yıllarda ülkenin bulunduğu yokluklar nedeniyle o günün şartlarına göre ayakta kalabilmeyi sürdürmüştür. Bugünün gençlerine bu kıyafetler garip görünse de onların ve bizim çocukluğumuzda normal kıyafetlerdi pantolonumuz yama tutuncaya kadar yamanır ve bacağımız olmayacak kadar daralınca da değiştirilirdi.

İlkokuldan sonra 1938 yılında Konya'da Karma Ortaokulunda bir yıl okumuştur. Evin bir erkek çocuğu olması nedeniyle annesinin ısrarıyla eğitimini yarıda bırakarak İç Mahalleye geri dönmüştür. Çocukluk döneminde resmi

**PROF. DR.
MEVLÜT
MÜLAYİM**


bayramları izlemek için 13- 15 kilometre yayan yürüyerek Çumra'ya gider o coşkulu bayramları izlediğini söylüyor. 1942 yılında askere gitmiş ve 43 ay askerlik yapmıştır. Askerlik dönüşü 1947 yılında komşularının kızı Alime Şenyüz ile evlenmiş olan Hasan Yaşar ailesinin iki kız ve üç erkek çocukları olmuştur. Erkek çocukları Yusuf, Bekir ve Ertuğrul'dur. Kızları ise Asiye ve Aynur'dur. Damatları merhum Mevlüt Büyükesen ve Mustafa Güler'dir. Hasan Yaşar köyde çiftçilikle uğraşmıştır. Çocukluk ve gençlik döneminde tek öküzleri olup komşunun öküzüyle birlikte iki öküzle hem onların hem de kendi tarlalarını sürüp ürün kaldırdığını, daha sonra iki öküzleri ve askerden dönemlerinde atlarla çiftçilik yaptıklarını anlatmıştı. 1950 yıllarda ilk traktörü kendilerinin aldığını anlatan Hasan amca traktörle daha fazla arazi işlediklerini (ekipdiklerini) söylüyor. Çiftçiliği traktörle yaptıkları dönemde daha çok arazi işleyerek bolluk yaşadıklarını anlatırdı. Eskiden işlerin omuz zoruyla yapıldığını, ürünü satmadıklarını, günümüzde ise tarımın da kolaylaştığını, ülkenin önemli gelişmeler kaydettiğini ve buna çok sevindiğini iftiharla vurgulardı.

Sade bir hayat yaşamış olan Hasan Yaşar amca bazı arkadaşlarının sigara ve içki alış-



Hasan Yaşar ve Arkadaşları (Çocukluk Resmi)



İçeri Çumra'da Elektrikğin Gelişi ile Trafo Açılış Töreni (M. Mülayim)

kanlıkları olmasına rağmen kendisinin ömründe hiç sigara ve alkol kullanmadığını bu nedenle de sağlıklı olduğunu da belirtmişti. Hasan Yaşar çiftçiliğin yanında köyde politikaya yön veren isimler arasında yer almıştır. Çumra mahalle muhtarı olarak Hasan Yaşar uzun süre muhtarlık yapmış ve politikayla iç içe yaşamıştır. Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve Başbakan Adnan Menderes'e olan sevgisi nedeniyle Demokrat Parti iktidar geldikten bir ay sonra bir heyetle Ankara'ya giderek Bayar ve Menderes'i ziyaret etmiştir. Ziyaret esnasında Cumhurbaşkanı ve Başbakanın sade bir vatandaş gibi çok samimi davranışlarından oldukça etkilenen Hasan amca bunu her sohbetinde söyler ve onlara olan hayranlığını ve bağlılığını tekrar ederdi.

1956 yılında İç Mahallede yapılan oylamayla 1957 yılında belediye başkanlığına seçilen İç Mahalle İçeri Çumra Kasabası olunca ilk seçimde Hasan Yaşar 1. sıradan meclis üyesi olmuştur. 1960 ihtilali öncesinde Demokrat parti ve ihtilal sonrasında Adalet Partisi saflarında yer almıştır. Kasabanın idarecileri Hasan Yaşar'ın birlikte oturup kalktığı kişiler yani barana arkadaşlarıydı. Bunlar; Süleyman Sarı (Belediye Başkanı), Mustafa Yavuz (Belediye Meclis Üyesi), Abdülkâki Mülayim, Kemal Özüğür (Belediye Meclis Üyesi), Murat Erik (Pancar Çavuşu sonra Bankacı), Ali Şenyüz (Sert Ali, Çiftçi Malları Koruma Başkanı), Ramazan Sakar, Ali Koca (Koca Ali), Mehmet Kıcık ve Ali Günaydın gibi yaşça birbirine yakın kişilerdi. Kasabanın Reisi, Belediye Meclis Üyesi, Muhtarı, Çiftçi Malları Koruma Başkanı ve azaları hepsi kasabanın idarecileri Hasan Yaşar'ın arkadaş grubu ve barana arkadaşlarıydı.

Barana da oturanların evde oturma süresi 8 veya 10 gün olarak belirlenir, bu süre dolunca bir başka arkadaşın evinde otururlardı. Genelde ev oturmalarında bir defa yemek ve

diğer günler çay ikramı yapılırdı. Baranaların köy kültüründe ve arkadaşlık ilişkilerinde önemli bir yeri vardır. Yatsı namazından sonra toplanılarak gece yarısına kadar 3-5 saat bir araya gelen arkadaş gurubu günlük meseleleri istişare ederler, sohbetler edilir, kişi veya toplumun, köyün, ilin, ilçenin ve ülkenin problemleri hakkında görüşler belirtilir, tartışılır ve birbirlerini bilgilendirirlerdi. Baranda oturduğu kişilerin son temsilcisi de Hasan Yaşar amcaydı.

Başbakan Süleyman Demirel ve diğer politikacılarla da muhabbeti olan biriydi. 1967 yılında İçeri Çumra'ya elektrik geldiğinde açılış için Süleyman Demirel gelmişti.

1967 yılında hükümette Konya milletvekili olan Bahri Dağdaş Tarım Bakanı ve Dr. Faruk Sükan İçişleri Bakanı olarak görev yapıyorlardı. Köyümüze elektrikliğin gelmesi nedeniyle açılış töreni yapılacaktı. Köyde birkaç gün öncesinden Başbakan Süleyman Demirel ve devlet erkânı gelecek ve elektrikliğin açılış töreni için epeyce hazırlıklar yapılmıştı. Kurban edilmek üzere otuzdan fazla dana, elliden fazla koyun ve yola serilmek üzere evlerden halılar toplanmıştı. O yıllarda Konya-Çumra ulaşımı Karaman yolundan karayolları bakım evinin oradan doğuya doğru döner kanal boyundan devam eder; şimdiki köy içinden geçen kanal üstündeki köprüünün oradan Çumra yoluna dönerek sağlanırdı. İçeri Çumralılar ortaokulun oradaki köprüünün orada iner binerler, Konya ve Çumra ulaşımı daha çok buradan sağlanırdı.

Süleyman Demirel ve diğer devlet büyükleri de buradan gelip Haydar Koyuncu caddesinin girişindeki meydanda bulunan ilk trafoda açılış yapılacağından köprüden trafoya kadar iki kilometreye yakın yola evlerden toplanan halılar serildi. Kurbanlar kesilmek üzere hazırlanmıştı. Başbakan Süleyman Demirel hazır



Bir Grup Hemşerisiyle Birlikte Hasan Yaşar

edilen kurbanlıkların hepsinin kesilmesine müsaade etmemiş, izniyle ancak birkaç dana ve 4-5 koyun kurban edilmiştir. Muazzam bir karşılama ve oldukça şaşaalı bir törenle İçeri Çumra'ya elektriğin gelişi trafo açılışı (yapılmıştır. Süleyman Demirel, Belediye Başkanı Süleyman Sarı, arkasında Hasan Yaşar, Av. Haydar Koyuncu, Seyit Koyuncu ve köylülerimiz görülmektedir.

Son günlerine kadar hafızası yerinde olan Hasan Yaşar amcamız gençlere Anneye, Babaya ve Devlete saygılı olmanızı önemle tavsiye ederdi.

Hasan Yaşar'ın beş çocuğundan torunları ve onların çocukları dâhil toplamda 55 torunu vardır.

Hasan Yaşar'ı sevenler zaman zaman evinde ziyaret eder, onun tecrübelerinden faydalanmak için sohbetine katılırlardı.

Hasan Yaşar amca ilerlemiş yaşına ve eşini 10 yıl önce kaybetmiş olmasına rağmen hayata küsmemiş birisi olup büyük oğlu Yusuf Yaşar ile Çumra Kaymakamı Hüseyin Ece'yi ziyaret eden bir hayat anlayışına sahipti.

Hemşerimiz T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcısı Faruk Özçelik ve Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Uğur İbrahim Altay 2023 yılı mayıs ayında Hasan Yaşar'ı

evinde ziyaret etmişti.

İçeri Çumra'nın ilk belediye meclis üyesi ve Muhtarı olan Hasan Yaşar amcamız ve önceki dönemlerde Çumra belediye başkanlığı yapmış olan Zeki Sayıcı ile İçeri Çumra'da Bekir Yaşar'ın evinde Temmuz 2023'de bir sohbette bulundum. Sohbetinde İçeri Çumra ve hayatıyla ilgili bilgilerinden faydalanmıştım.

Ramazan Bayramının ilk gününde küçük oğlu Ertuğrul Yaşar ile görüştüğümüzde babasının gayet iyi olduğunu söylemişti. İkinci gün Hasan amca'yı bayramlaşmak için telefonla aradım ulaşamadım. Bayramın dördüncü günü büyük oğlu Yusuf Yaşar babasının rahatsızlandığını ve Meram Devlet Hastanesine getirdiklerini ve durumunun ciddi olduğunu söylemişti. Yaşlılığa bağlı olarak 7.4.2025 tarihinde Hasan amca vefat etmiştir.

Konya ve diğer illerden, Çumra, İçeri Çumra ve diğer mahallelerden gelen sevenlerinin katılımıyla Hasan Yaşar'ın 08.04.2025 tarihinde kılınan cenaze namazı sonrası İçeri Çumra mezarlığına defnedilmiştir. Cenab-ı Allah rahmet ve mekânını Cennet eylesin. Çocukları, torunları ve sevenlerine sabır ve baş sağlığı dilerim.



Musallada Cenaze Namazı

KOMŞU KOMŞU HU!

Çocukken bir tekerleme söyledik:
Komşu komşu!
-Hu.

Oğlun geldi mi?

-Geldi, geldi.

Ne getirdi?

-İnci boncuk.

Kime kime?

-Sana, bana.

Başka kime?

-Kara kediye.

Kedi nerde?

-Ağaca çıktı.

Ağaç nerde?

-Balta kesti.

Balta nerde?

-Göle düştü

Göl nerde?

-İnek içti.

İnek nerde?

-Dağa kaçtı.

Dağ nerde?

-Yandı bitti. Kül oldu.

Tekerlemedeki gibi komşuluk ilişkilerimiz de yandı bitti, kül oldu. Çok değil, bundan 25- 30 sene evvel insanlarımız birbirlerinin hatırlarını sorar, dertleriyle dertleşirler, yapılacak bir işleri varsa bir kaç komşu birleşirler birbirlerinin işlerini çabucak yapıverirlerdi. İnsanın gamını, tasasını alırlar, neşesine sevincine ortak olurlardı.

Şimdiler de ise hak getire. İnsanların

**ANUŞ
GÖKCE**



yüzüne bir güler yüzü, tebessümü bile çok görüyorlar. Somurtkan, bedbin, asık çehreli insanlar etrafına sanki betondan görünmez bir duvar örüyorlar. Kır kırabilirsen! Kendisini dünyanın merkezine oturtmuş, sadece kendisi yeryüzünün halifesi, adaleti yeryüzünde hâkim kılmak yalnızca ona mahsus!

Allah'ın ifadesine göre yeryüzünde her insan bir halife. Çünkü Allah her insana kendi ruhundan üfürmüştü. Cesedi kendi ruhuyla aydınlatmış. Onun için kimsenin kendisini başkasından üstün görmeye hakkı yoktur. Kimseyi kimsenin yok saymasına ya da dünyayı dar etmesine gerek yok. Bu gün hali vakti yerinde tuzu kuru insanlar sanki bu hali ebediyen devam edecekmiş gibi emrinde çalışanlara kötü davranmakta, onları kötü şartlar altında düşük bir ücretle çalıştırmakta ve diğer insanlara, ele hele komşusuna tepeden bakmaktadır. Hiç kimseyi kendine, yakınına layık görmemektedir. Halbuki büyüklerimiz "Düşmez kalkmaz bir Allah'tır." Der. Onun için "Ne oldum dememeli, ne olacağım?" demeli. Gün gelir her şeyini kaybedersin, yiyecek ekmeğe muhtaç





olursun. Hep horladığın, hırpaladığın, konu komşun hemen yanı başında beliriverir. Eline aldığı bir tas çorbayla kapını çalar, gülümseyen yüzüyle ekmeğini bölüşür. Ne demişler:

“Komşu komşunun külüne muhtaçtır.” Onun için engin olup engin söyleyeceksin. Varlıklı iken komşunu, fakir fukarayı kollayacaksın.

İnsanın komşusu üzerinde hakkı olduğu gibi komşunun da onun üzerinde hakkı vardır. İnsan komşusunun bir ihtiyacı olup olmadığını sorması, eğer onu karışılacak gücü varsa yerine getirmesi gerekir. Komşusunun kalbini kırmamalı, yaptığı iyiliği başına kakmamalıdır. Yapacağı yardımlarda komşusunu kollayıp gözetmeli, herkesin gözü önünde değil gizli yapmalıdır. Düğünü varsa düğününe gitmeli, sevincine ortak olmalıdır. Atalarımız “Düğün bayram el ile olur.” demişler. Onları sevinçlerinde ve kederlerinde yalnız bırakmamalıyız. Acılarını paylaşmalı, onların yanında olduğumuzu hissettirmeli ve dardını bölmeliyiz.

İnsan toplu olarak yaşamak zorunda olduğu için uyumak zorunda olduğu bazı kuralları vardır. Bizlerin en yakını ailemizden sonra komşularımızdır. Komşuların da birbirleri üzerinde hakları vardır. Kişi komşusundan emin olmak zorundadır. Yani ona güven vermelidir. Özellikle sitede oturanlar davranışlarıyla; mesela yüksek sesle konuşarak, müziğin sesini son ayar açarak, evinde biriktirdiği çer çöpü pencereden atarak ya da bulaşık suyu balkondan aşağıya

dökerek kimseye zarar vermemelidir. Bu bir insanlık gereğidir, insanca yaşamının bir şartıdır. Burası benim evim, evimde istediğim gibi yaşamı mantığı apartman hayatında geçersizdir. Her toplu yaşamının belli bir kuralı vardır. Balkonda bir şeyler yıkayarak, onu asıp şakır şakır milletin tepesine akıtamazsınız. Başkasının özgürlüğü başladığı yerde sizin özgürlüğünüz biter.

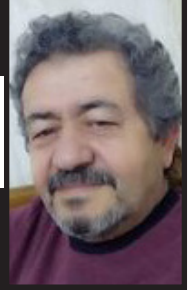
İnsanlar çevreyi de korumak zorundadır. Çevre kirliliği görünen çirkinlik dışında birçok hastalıklara da davetiye çıkarmaktadır. Ortaya geliş güzel atılan çöpler toplum sağlığını olumsuz etkilemektedir. Bu durumda davranan insanları uyarmalıyız. Bunun için önce kendi davranışlarımızı düzeltmeli sonra başkalarına örnek olmalıyız. Düzeltmek işini kendimizden sonra ailemize, ailemizden sonra komşularımıza yöneltmeliyiz. Onları kırmadan, incitmeden hoşumuza gitmeyen veya bize zarar veren davranışları konusunda uyarmalıyız.

Komşumuzun çocuklarını kendi çocuklarımız gibi görmeli, onların okuması, topluma faydalı insanlar olması konusunda yardımcı olmalıyız. Okullarda öğretmen ne ise komşulukta da iyi bir komşu diğerlerine örnek olabilir.

Hazreti Peygamber Efendi'miz (SAV) komşuluk hakkı o kadar çoktur ki “Allah komşu komşuya mirasçı edecek sanırdım.” Buyurmuşlardır. Bizler de komşularımızın hakkını, hukukunu bilmeli ona göre davranmalıyız.

Selamette kalınız.

GÜLEN ADAM: DR. ÖMER



**M. YAVUZ
ÇOLAK**

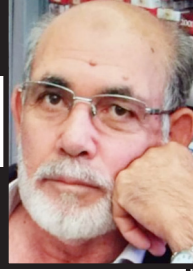
Gülmeyi unutanlara gülmeyi hatırlatan, hatta insanlara gülmeyi öğreten adamdı Dr. Ömer abimiz. Sürprizlerle dolu, şakacı, nüktedandı. Yerel hikâyelerin, fıkraların, komedi filmlerine taş çıkartan yaşanmışlıkların toplanma merkezi kültürel hafızamızın arşivi gibiydi. İnsanlara şifa dağıtırken; çocuk, genç, yaşlı herkese sihirli bir iletişim diliyle hitap ederken, ağlayarak giren gülerken çıkardı o küçücük muayenehanesinden. Cemiyetin her alanında vardı; sağlık, spor, siyaset ve sivil toplum kuruluşlarında hep ön saftaydı. Çumra'nın köylüsü kentlisi kim varsa, hayatına dokunmadığı bir Allah'ın kulu kalmış mıdır acaba? Hepimizin eşi, çocuğu çocuğu, anası babası için başı sıkışanımız kapısına vardığımızda dermanımızdı, yol gösteren rehberimizdi. Halden anlardı; fakir fukaranın, garip gurebanın abisi kardeşiydi... İki gün önce muayenehanesine uğrayıp selam vermiştim. Sayın Çolak diye hitap ederdi çoğu zaman; yapma abi derdim,

avuç avuç gülerdi... Yazılarını okuyorum, kulaklarını çınlatıyorum, bırakma yazmayı sakın demişti, telaşlı bir hali vardı. Sami Ayyıldız rahmetli olmuş, cenazeye gideceğim demiş, vedalaşmıştık. Nereden bilebilirdik son görüşmemiz olacağını! Mahşeri bir kalabalığın omuzlarında tabutuna dokunamasam da zar zor sıra bulup iki kürek toprakla uğurladım Ömer abimizi.

Sevgi seli Çumra'ya aktı dün, mezarlığa sığmayan o kalabalığı oraya toplayan onun bir ömür biriktirdiği dostluğun nişanesi gibiydi. Herkes duygu yüklü, ağlamaklıydı; defin esnasında aklıma Sadi Şirazi'nin sözü düşmüştü... "Sen dünyaya geldiğinde ağlıyordun, etrafındakiler gülüyorlardı. Öyle bir hayat yaşa ki; ölünce sen gül, onlar ağlasın " Ruhun şad olsun gülen adam...



DR. ÖMER'İN ARDINDAN



**SELAHATTİN
GÜZEL**

Çumra'nın bir açan gülüydün sen
Asil bir Çumralıydın Tahtalı'dan gelen
Gelene geçene garibe selâm veren
Yaktın da gittin bizleri doktor Ömer'im

Aniden gidişin yalnız koydu hepimizi
Gidişinle ağlattın dağladın yüreğimizi
Aktı gözyaşımız sel oldu dizi dizi
Yıktın da gittin bizleri doktor Ömer'im

Yıldırım vurdu acınla sanki Çumra'yı
Yazı hanede ağırladın yaşlı anayı babayı
Uğurladık seni ağlayı ağlayı
Ağlattın da gittin bizleri doktor Ömer'im

Unutamaz Çumram senin verdiğin hizmeti
Fakir fukara ediyor sana rahmeti
Paradan daha iyi görürdün merhameti
Öksüz de koydun da gittin bizi doktor Ömer'im

Sen Çumra'nın sanki bir hazreti Ömer'iydin
Doktor oldun Çumra'mızı hiç terk etmedin
Paraya pula sen hiç önem vermedin
Fakir fukara babasıydın doktor Ömer'im

Bilirim kaybedince bilinir insanın kıymeti
Rabbim sana inşallah nasip eder cenneti
Afgan Suriyeli ağlar okur sana rahmeti
Parayı pula önem vermedin doktor Ömer'im

Seni çok iyi tanıdım Özbekistan yolunda
Doktor çantan hep takılıydı boynunda
Sevgi muhabbet hoş görü saklıydı koynunda
Hepsini aldın da gittin doktor Ömer'im

Şair dedeyim kara haberini duydum ağladım
Hemen ruhuna bir Fatiha üç İhlas yolladım
Çok insanla tanıştım senin gibisini bulamadım
Şahaveti sevgiyi aldın da gittin doktor Ömer'im

ŞAİR DEDE SELAHATTİN GÜZEL 11/4/ 2025